A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hatodik tanács)

2013. július 18.*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Mezőgazdaság — Közös piacszervezés — 3665/87/EGK rendelet — Export-visszatérítések — A kivitelre szánt áru eltérítése — Az exportőr általi visszafizetés kötelezettsége — A csalással gyanúsított szerződő fél megbízhatóságára vonatkozó információk hatáskörrel rendelkező hatóságok általi közlésének elmulasztása — Vis maior esete — Hiány”

A C-99/12. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a tribunal de première instance de Bruxelles (Belgium) a Bírósághoz 2012. február 24-én érkezett, 2012. február 9-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **Eurofit SA**

és

a **Bureau d’intervention et de restitution belge (BIRB)**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (hatodik tanács),

tagjai: M. Berger tanácselnök, E. Levits és J.-J. Kasel (előadó) bírák,

főtanácsnok: V. Trstenjak,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– az Eurofit SA képviseletében S. Woog ügyvéd,

– a belga kormány képviseletében M. Jacobs és J.-C. Halleux, meghatalmazotti minőségben, segítői: B. De Moor és V. van Steenkiste ügyvédek,

– az Európai Bizottság képviseletében B. Burggraaf és D. Triantafyllou, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

* Az eljárás nyelve: francia.

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az 1994. december 2-i 2945/94/EK bizottsági rendelettel (HL L 310., 57. o.) módosított, a mezőgazdasági termékekre vonatkozó export-visszatérítési rendszer alkalmazásának közös részletes szabályai megállapításáról szóló, 1987. november 27-i 3665/87/EGK bizottsági rendelet (HL L 351., 1. o.; a továbbiakban: 3665/87 rendelet) értelmében vett *vis major* fogalmának az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet az Eurofit SA (a továbbiakban: Eurofit) és a Bureau d'intervention et de restitution belge (BIRB) (belga támogatásnyújtási és visszatérítési hivatal) között az e társaságnak hamis dokumentumok alapján nyújtott export-visszatérítés visszafizetése tárgyában folyamatban lévő eljárás keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

3 A 2945/94 rendelet első és második preambulumbekezdésének szövege a következő:

„mivel a közösségi szabályok kizárólag objektív szempontok alapján rendelkeznek az export-visszatérítés nyújtásáról, különösen az exportált termék mennyiségére, jellegére és jellemzőire, valamint földrajzi rendeltetési helyére tekintettel; mivel a tapasztalat azt mutatja, hogy megerősített intézkedéseket kell hozni a Közösség költségvetése szempontjából káros szabálytalanságok és különösen a csalások kiküszöbölésére; mivel e célból intézkedni kell a túlfizetett összegek behajtásáról és olyan szankciókról, amelyek az exportőröket a közösségi szabályok betartására ösztönzik;

mivel az export-visszatérítési rendszer megfelelő működésének biztosítására szankciókat kell alkalmazni, tekintet nélkül a szabálytalanság szubjektív okára; mivel azonban egyes esetekben, különösen az illetékes hatóság által felismert nyilvánvaló hiba esetén, célszerű eltekinteni a szankcióktól, szándékosság esetén pedig szigorúbb szankciókat kell alkalmazni." [nem hivatalos fordítás]

4 A 3665/87 rendelet rendelkezik a mezőgazdasági termékeket az Európai Unió területén kívülre exportáló gazdasági szereplők számára nyújtandó export-visszatérítés lehetőségéről.

5 Az 3665/87 rendelet 5. cikke a következőképp rendelkezik:

„(1) A differenciált vagy nem differenciált visszatérítés kifizetésének feltétele azon felül, hogy a termék ténylegesen elhagyta a Közösség vámterületét, az is, hogy a kiviteli nyilatkozat elfogadását követő 12 hónapon belül egy harmadik országba, vagy adott esetben meghatározott harmadik országba importálták, kivéve azt az esetet, ha a tranziteljárás során *vis maior* következtében megsemmisült:

[…]

(3) Ha a termék, miután elhagyta a Közösség vámterületét, az árutovábbítás során *vis maior* következtében tönkrement,

– differenciált visszatérítés esetében a visszatérítésnek a 20. cikknek megfelelően megállapított részét kell kifizetni,

– nem differenciált visszatérítés esetében a teljes visszatérítést ki kell fizetni." [nem hivatalos fordítás]

6 Ugyanezen rendelet 11. cikkének (1) bekezdése kimondja:

„Amennyiben megállapításra kerül, hogy az exportőr az export-visszatérítés igénylése során az őt megilletőnél nagyobb összegű visszatérítést kért, a szóban forgó kivitel után járó visszatérítés a ténylegesen exportált termékek után járó összeg lesz, amelyet az alábbi összegekkel kell csökkenteni:

a) az igényelt visszatérítés és a ténylegesen megvalósult export után járó visszatérítés különbségének a fele;

b) az igényelt visszatérítés és az exportőrt megillető visszatérítés különbségének kétszerese, ha az exportőr szándékosan szolgáltatott hamis adatokat.

[…]

Az a) pontban megállapított szankció nem alkalmazható:

– *vis maior* esetén;

– az exportőr akaratán kívül álló olyan kivételes esetekben, amelyek a kiviteli nyilatkozatnak vagy a fizetési nyilatkozatnak az illetékes hatóságok általi elfogadását követően következnek be, feltéve, hogy az exportőr, amint tudomást szerzett e körülményekről – de legkésőbb a 47. cikk (2) bekezdésében rögzített határidőn belül –, tájékoztatja az illetékes hatóságot, és ez utóbbi még nem állapította meg, hogy az igényelt visszatérítés jogosulatlan;

– az igényelt visszatérítés nyilvánvaló hibája esetében, amelyet az illetékes hatóságok felismertek;

[…]

Amennyiben az a) és b) pontban megállapított csökkentés negatív előjelű összeget eredményez, ezt az összeget kell az exportőrnek megfizetnie.

[…]”[nem hivatalos fordítás]

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

7 Az Eurofit egy belga társaság, amely tejfeldolgozással és tejtermékek harmadik országokba történő exportálásával foglalkozik.

8 Az Eurofit 1996 júliusában Olaszországon keresztül vajat exportált Albániába. Az árut teherautón kellett szállítani Bariig (Olaszország), majd onnan hajóval Albániába.

9 Az exportért felelős olasz közvetítő az olasz Di Fenza & Figli társaság (a továbbiakban: Di Fenza) volt. Az áru kifizetésének a leszállítás előtt kellett megtörténnie, és a visszatérítés összegét bankgaranciának kellett fedeznie.

10 Az első szállítmány során gyanú merült fel a közvetítő megbízhatóságával kapcsolatban. Az árut ugyanis Nápolyba (Olaszország) térítették, a raktározási hely ismeretlen volt, illetve Nápoly és Albánia között semmiféle hajó-összeköttetés nem létezett.

11 Miután kapcsolatba lépett Belgium nápolyi konzuli hatóságaival, az Eurofit úgy döntött, hogy az áruszállító kamiont visszafordítja, és erről értesítette a BIRB-t.

12 Miután az említett közvetítő megnyugtatta, az Eurofit 22 tonna vajjal új kamiont indított. Ez 1996. augusztus 14-én érkezett meg Bariba.

13 1996. szeptember 10-én a BIRB megerősítette az Eurofit felé, hogy megkapta a hatáskörrel rendelkező hatóságok által a szükséges pecsétekkel ellátott T5 dokumentumot, és átutalta az első export-visszatérítést, amely 1 521 670 BEF-t tett ki.

14 Ezenkívül a Di Fenza az olasz pénzügyminisztérium által a BIRB-nek címzett dokumentumot, valamint egy, az exportált áru Albániában történő forgalomba hozatalára vonatkozó dokumentumot adott át az Eurofitnek.

15 Az Eurofit 1996. szeptember 26-án egy második szállítást teljesített, amelyet a Di Fenza azonnal kifizetett. Mindazonáltal a visszatérítés biztosítékául kibocsátott csekk fedezetlennek bizonyult.

16 1996. október 31-én a BIRB megerősítette, hogy megkapta az ehhez a második szállítmányhoz kapcsolódó T5 dokumentumot.

17 Így az Eurofit 1996 júliusa és novembere között összesen 10 teherautót küldött egyenként 22 tonna vajjal.

18 E társaság az első öt, valamint a hetedik teherautó esetében a BIRB-től 9 266 133 BEF (229 701,44 euró) export-visszatérítést kapott.

19 Ezzel szemben a BIRB zárolta a hatodik, kilencedik és tizedik teherautóval szállított árukat érintő kifizetéseket.

20 Az olasz hatóságok által lefoglalt nyolcadik teherautóval kapcsolatban az Eurofit a hatáskörrel rendelkező olasz bíróságnál panaszt tett Di Fenza úr ellen. 2003-ban megállapították ez utóbbinak a T1 és T5 dokumentumok meghamisítása miatti büntetőjogi felelősségét.

21 Ezt követően kiderült, hogy az összes exportált áru minden valószínűség szerint mindig az Unió területén maradt, és hogy a BIRB-nek küldött szállítási dokumentumok hamisak voltak.

22 1998. március 10-én a BIRB követelte az Eurofit részére jogalap nélkül fizetett és a 3665/87 rendelet 11. cikkének (1) bekezdésében előírt szankció összegével megnövelt visszatérítéseknek a visszafizetését. Ezt követően azonban a BIRB lemondott az e szankciónak megfelelő összeg követeléséről.

23 1999 júliusában az Eurofit felajánlotta a BIRB-nek az általa kapott visszatérítések visszafizetését, azonban közölte, hogy ez nem dönti el előre a BIRB-bel szembeni, bíróság előtti keresetindítási jogát.

24 2001 szeptemberében az Eurofit a kérdést előterjesztő bíróság elé idézte a BIRB-et annak elrendelését kérve, hogy ez utóbbi fizesse vissza az említett, 229 701,43 euró összegű visszatérítéseket, valamint fizesse ki a hatodik, nyolcadik, kilencedik és tizedik teherautó után járó, 164 299,79 euró összegű visszatérítéseket. Ezenkívül az Eurofit azt kérte, hogy mentesüljön az exportengedélyek fel nem használásáért való büntetés kifizetése alól.

25 Az Eurofit a kérelmét a 3665/87 rendelet értelmében vett *vis maior* kivételének elvére alapította, amely fogalmat az exportőr körén kívül eső, rendkívüli és előre nem látható olyan körülmények fennállása jellemez, amelyeknek a következményei minden gondosság ellenére elkerülhetetlenek.

26 Bár az Eurofit elismeri, hogy pusztán az a tény, hogy a szerződéses partnere, vagyis a Di Fenza szabálytalanságokat követett el, nem tekinthető *vis maiornak*, mivel a szerződéses partner kiválasztása a gazdasági szereplő érdekkörébe tartozó kockázatnak minősül, a C-61/98. sz. De Haan-ügyben 1999. szeptember 7-én hozott ítéletre (EBHT 1999., I-5003. o.) hivatkozva azzal érvel, hogy mivel a jelen

ügyben a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok magatartása megakadályozta, hogy helyes képet alkosson a szóban forgó ügyletben felmerülő kockázatokról, és azok így nem tántorították el attól, hogy megkezdje vagy folytassa a szóban forgó exportokat, élhet a *vis maior* kivételével.

27 A BIRB vitatja a neki betudható szabálytalanság fennállását, és épp ellenkezőleg úgy véli, hogy az Eurofit egyáltalán nem tanúsított minden gondosságot annak érdekében, hogy elkerülje az elszenvedett kárt. A fent hivatkozott De Haan-ügyben hozott ítéletet illetően a BIRB úgy véli, hogy azt az alapügyben szóban forgótól eltérő szabályozás keretében hozták, és hogy ezért az nem alkalmazható a 3665/87 rendelet rendelkezéseire.

28 A BIRB azon érvelésével kapcsolatban, hogy nem követett el szabálytalanságot, a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a *vis maior* Eurofit által felhozott kifogása nem hasonlítható a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok által elkövetett szabálytalanság fogalmához. Épp ellenkezőleg, e bíróság úgy véli, hogy az a tény, hogy adott esetben ez utóbbiak tudatosan nem tájékoztatták az Eurofitet az exportjait érintő körülményekről, vagy az, hogy nem történt meg a vámokmányok vizsgálata, még ha ilyen mulasztást igazolt is a folyamatban lévő büntetőeljárás fennállása, relevánsnak tűnik a *vis maior* fogalmának az értékelése során, amennyiben az Eurofitnek a szerződő fele megbízhatóságára vonatkozó megítélése emiatt lett téves.

29 E körülményekre tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:

„Amennyiben a hatáskörrel rendelkező hatóságok nem adják át a kért információkat, vagy szándékosan téves információkat szolgáltatnak egy gazdasági szereplő számára, és ezáltal elferdítik egy csalással gyanúsítható szerződő fél megbízhatóságával kapcsolatos értékelését, ezt úgy lehet-e tekinteni, hogy a mezőgazdasági termékek után járó export-visszatérítési rendszer alkalmazása közös részletes szabályainak megállapításáról szóló 3665/87 rendelet szerinti *vis maiorról* van szó?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

30 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy a 3665/87 rendelet rendelkezéseit úgy kell-e értelmezni, hogy a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok azon mulasztása, hogy értesítsék az exportőrt a szerződő fele által elkövetett csalás kockázatának fennállásáról, e rendelet értelmében vett *vis maiornak* minősül.

31 Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a „*vis maior*” fogalma rendkívüli és előreláthatatlan, az arra hivatkozón kívül álló körülményekre vonatkozik, amelyek következményeit a legnagyobb gondosság mellett sem lehet elkerülni (a 145/85. sz. Denkavit België-ügyben 1987. február 5-én hozott ítélet [EBHT 1987., 565. o.] 11. pontja; a C-377/03. sz., Bizottság kontra Belgium ügyben 2006. október 5-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-9733. o.] 95. pontja, valamint a C-218/09. sz., SGS Belgium és társai ügyben 2010. március 18-án hozott ítélet [EBHT 2010., I-2373. o.] 44. pontja).

32 Mivel a *vis maior* fogalmának tartalma az uniós jog különböző alkalmazási területein eltérő, annak jelentését mindig arra a jogi háttérre tekintettel kell meghatározni, amelyben az joghatással jár (lásd többek között a C-12/92. sz., Huygen és társai ügyben 1993. december 7-én hozott ítélet [EBHT 1993., I-6381. o.] 30. pontját; a C-124/92. sz., An Bord Bainne Co-operative és Compagnie Inter-Agra ügyben 1993. október 13-án hozott ítélet [EBHT 1993., I-5061. o.] 10. pontját, valamint a fent hivatkozott SGS Belgium és társai ügyben hozott ítélet 45. pontját).

33 A 3665/87 rendelettel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy ennek a visszatérítés kifizetésének a feltételeire, valamint a jogalap nélkül kifizetett összegek visszakövetelésére és az alkalmazandó szankciókra vonatkozó 5. és 11. cikke kifejezetten utal a *vis maior* esetére.

34 E rendelkezések célja a *vis maior* joghatásainak az export-visszatérítések területén való meghatározása és korlátozása (lásd ebben az értelemben a C-263/97. sz., First City Trading és társai ügyben 1998. szeptember 29-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-5537. o.] 41. pontját).

35 Először is a 3665/87 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének első albekezdésével kapcsolatban a visszatérítés kifizetésének feltétele azonfelül, hogy a termék ténylegesen elhagyta az Unió vámterületét, az is, hogy azt egy harmadik célországba importálták (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott First City Trading és társai ügyben hozott ítélet 27. pontját és a fent hivatkozott SGS Belgium és társai ügyben hozott ítélet 40. pontját). Az alapügy tényállásának idején fennálló hatályos uniós szabályozás ugyanis kizárólag objektív szempontok alapján rendelkezik az export-visszatérítés nyújtásáról, különösen az exportált termék mennyiségére, jellegére és jellemzőire, valamint földrajzi rendeltetési helyére tekintettel (a C-210/00., Käserei Champignon Hofmeister ügyben 2002. július 11-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-6453. o.] 40. pontja).

36 Ezen elvtől eltérve a 3665/87 rendelet 5. cikkének (3) bekezdése azonban előírja, hogy ennek ellenére biztosítani kell a visszatérítés megfizetését, ha a termék, miután elhagyta az Unió vámterületét, a szállítás során *vis maior* következtében oly mértékben tönkrement, hogy nem lehetett szabad forgalomba bocsátani a harmadik célországban (a fent hivatkozott SGS Belgium és társai ügyben hozott ítélet 43. pontja).

37 Mivel az említett 5. cikk (3) bekezdése az export-visszatérítések általános rendszere alóli kivételnek minősül, megszorítóan kell értelmezni. A *vis maior* fennállása elengedhetetlen feltétele a harmadik célországban szabad forgalomba nem bocsátott, exportált árukra vonatkozó visszatérítések kifizetése kérelmezésének, következésképpen ezt a fogalmat úgy kell értelmezni, hogy azon esetek száma, amelyekben egy ilyen jellegű kifizetésre kerül sor, korlátozott maradjon (a fent hivatkozott SGS Belgium és társai ügyben hozott ítélet 46. pontja, valamint analógia útján a C-38/07. P. sz., Heuschen & Schrouff Oriëntal Foods Trading kontra Bizottság ügyben 2008. november 20-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-8599. o.] 60. pontja).

38 Másodszor a 3665/87 rendelet 11. cikkével kapcsolatban a 2945/94 rendelet első és második preambulumbekezdéséből következik, hogy a tapasztalat azt mutatja, hogy megerősített intézkedéseket kell hozni a szabálytalanságok és különösen az Unió költségvetése szempontjából káros csalások kiküszöbölésére, és hogy e célból intézkedni kell a jogalap nélkül fizetett összegek visszakövetéléséről, valamint szankciókról, mivel az elkövetett szabálytalanság szubjektív körülményének nincs jelentősége e tekintetben (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Käserei Champignon Hofmeister ügyben hozott ítélet 40. és 60. pontját). Így e 11. cikk szankció kiszabásával az exportőrt éppen a mezőgazdasági termékek termelési, feldolgozási és kiviteli láncában utolsó beavatkozóként fennálló szerepének a figyelembevételével teszi felelőssé a vámnyilatkozat pontosságért (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Käserei Champignon Hofmeister ügyben hozott ítélet 62. és 81. pontját).

39 Konkrétan az alkalmazandó szankcióval kapcsolatban a 3665/87 rendelet 11. cikke (1) bekezdése első albekezdésének a) és b) pontja úgy rendelkezik, hogy amennyiben az exportőr a ténylegesen exportált termékre alkalmazandó export-visszatérítésnél nagyobb összegű visszatérítést kérelmezett, a visszatérítést az igényelt visszatérítés és a ténylegesen megvalósult export után járó visszatérítés különbsége felének megfelelő vagy – ha az exportőr szándékosan szolgáltatott hamis adatokat – az igényelt visszatérítés és az exportőrt megillető visszatérítés különbsége kétszeresének megfelelő összeggel kell csökkenteni.

40 Ezért kizárólag a szankció szigorodik, ha a cselekmény szándékos, és az említett 11. cikk (1) bekezdése első albekezdésének a) pontjában foglalt szankciót akkor is alkalmazni kell, ha az exportőr nem vétkes. Ez utóbbi esetben viszont kizárólag az említett (1) bekezdés harmadik albekezdésében taxatív módon felsorolt esetekben kizárt az első albekezdésben említett szankció alkalmazása (a C-143/07. sz. AOB Reuter ügyben 2008. április 24-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-3171. o.] 17. pontja).

41 A 3665/87 rendelet 11. cikke (1) bekezdésének harmadik albekezdésében felsorolt kivételek között szerepel többek között a *vis maior* esete, az exportőr akaratán kívül álló kivételes esetek, valamint az igényelt visszatérítés nyilvánvaló, az illetékes hatóságok által felismert hibája.

42 Azonban fontos emlékeztetni arra, hogy e rendelkezések kizárólag a szankciók megfizetése alól mentesítik az exportőrt, nem mentesítik azonban az előlegként kapott visszatérítés visszafizetése alól (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott First City Trading és társai ügyben hozott ítélet 46. pontját).

43 A Bíróság e tekintetben kimondta, hogy a 3665/87 rendelet 11. cikke (1) bekezdésének harmadik albekezdésében szereplő taxatív lista nem egészíthető ki új, különösen az exportőr vétkes magatartásának a hiányára alapított kivétellel. Ugyanis, még ha ez utóbbi szerződő felének a vétkessége vagy hibája az exportőr akaratán kívül álló kivételes esetnek is minősülhet, az szokásos kereskedelmi kockázatnak minősül, és a kereskedelmi ügyletek keretében nem tekinthető előreláthatatlannak. Az exportőr szabadon választja meg szerződő feleit, és neki kell gondoskodnia a megfelelő óvintézkedések megtételéről, akár az előbbiekkel kötött szerződésbe foglalt kikötésekkel, akár külön biztosíték alkalmazásával (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Käserei Champignon Hofmeister ügyben hozott ítélet 80. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a fent hivatkozott AOB Reuter ügyben hozott ítélet 36. pontját).

44 A jelen ügyben meg kell jegyezni, hogy az alapügyben szóban forgó tényállás nem minősülhet a 3665/87 rendelet 5. cikkének (3) bekezdése értelmében vett *vis maiornak*.

45 A kérdéses áru, amely – amint az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik – valószínűleg sosem hagyta el az Unió területét, ugyanis nem tekinthető olyannak, mint amely a 3665/87 rendelet 5. cikkének (3) bekezdése értelmében az árutovábbítás során tönkrement.

46 Ezenkívül az Eurofit nem hivatkozhat a 3665/87 rendelet 11. cikke (1) bekezdése harmadik albekezdésének első francia bekezdésében említett *vis maiorra*. Nem vitatott ugyanis, hogy az Eurofit szerződő felét büntetőjogi felelősségre vonták a dokumentumok export-visszatérítések keretében végzett hamisítása miatt. A jelen ítélet 43. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően az ilyen körülmény a kereskedelmi ügyletek keretében szokásos kereskedelmi kockázatnak minősül, és ezért a visszatérítésre jogosító exporthoz kapcsolódó szerződéses viszonyok keretében nem tekinthető előreláthatatlannak.

47 Végezetül fontos megállapítani, hogy még ha valamely vámhivatal olyan magatartása, mint amelyet az alapügyben a BIRB-bel szemben kifogásolnak, amely az információk exportőr részére való továbbításának elmulasztásából, sőt szándékosan téves információk továbbításából áll, figyelembe is vehető a 3665/87 rendelet 11. cikke (1) bekezdése harmadik albekezdésének második francia bekezdése értelmében vett bizonyos kivételes esetek értékelése során, az ilyen magatartás nem mentesítheti az érintett exportőrt a jogalap nélkül kapott visszatérítések visszafizetésének a kötelezettsége alól (lásd analógia útján a fent hivatkozott Heuschen & Schrouff Oriëntal Foods Trading kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 65. pontját).

48 E következtetést a fent hivatkozott De Haan ügyben hozott ítélet sem kérdőjelezheti meg. Ugyanis egyrészt a Bíróság ezen ítélet 32. pontjában megállapította, hogy annak a nyomozásnak a szükségletei, amelynek célja az elkövetett vagy előkészületi szakaszban lévő csalás elkövetőinek vagy tettestársainak azonosítása és elfogása, jogszerűen igazolhatják az érintett gazdasági szereplő tájékoztatásának a szándékos, részben vagy egészben történő elmulasztását. Másrészt a Bíróság ugyanezen ítélet 53. és 54. pontjában kimondta, hogy az ilyen nyomozás szükségletei a kötelezett bármely cselekménye vagy gondatlansága hiányában és méltányossági okokból az ezen ügyben szóban forgó tényállásra alkalmazandó jogi szabályozásra, vagyis az 1986. október 7-i 3069/86/EGK tanácsi rendelettel

(HL L 286., 1. o.) módosított, a behozatali vagy kiviteli vám visszatérítéséről vagy elengedéséről szóló, 1979. július 2-i 1430/79/EGK tanácsi rendelet (HL L 175., 1. o.) 13. cikkének (1) bekezdésére tekintettel különleges helyzetnek minősülhetnek.

49 A fent megállapítások fényében az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a hatáskörrel rendelkező vámhatóságok részéről annak elmulasztása, hogy értesítsék az exportőrt a szerződő fele által elkövetett csalás kockázatának fennállásáról, nem minősül a 3665/87 rendelet rendelkezései, és különösen annak 11. cikke (1) bekezdése harmadik albekezdésének első francia bekezdése értelmében vett *vis maiornak*. Bár e mulasztás a 3665/87 rendelet 11. cikke (1) bekezdése harmadik albekezdésének második francia bekezdése értelmében véve kivételes esetnek tekinthető, ezen exportőr nem mentesülhet a jogalap nélkül kapott export-visszatérítések visszafizetésének kötelezettsége alól, mivel ez utóbbinak kizárólag az ugyanezen 11. cikk alapján fizetendő szankciókat nem kell megfizetnie.

A költségekről

50 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hatodik tanács) a következőképpen határozott:

A hatáskörrel rendelkező vámhatóságok részéről annak elmulasztása, hogy értesítsék az exportőrt a szerződő fele által elkövetett csalás kockázatának fennállásáról, nem minősül az 1994. december 2-i 2945/94/EK bizottsági rendelettel módosított, a mezőgazdasági termékekre vonatkozó export-visszatérítési rendszer alkalmazásának közös részletes szabályai megállapításáról szóló, 1987. november 27-i 3665/87/EGK rendelet rendelkezései, és különösen annak 11. cikke (1) bekezdése harmadik albekezdésének első francia bekezdése értelmében vett *vis maiornak*. Bár e mulasztás a 3665/87 rendelet 11. cikke (1) bekezdése harmadik albekezdésének második francia bekezdése értelmében véve kivételes esetnek tekinthető, ezen exportőr nem mentesülhet a jogalap nélkül kapott export-visszatérítések visszafizetésének kötelezettsége alól, mivel ez utóbbinak kizárólag az ugyanezen 11. cikk alapján fizetendő szankciókat nem kell megfizetnie.

Aláírások